Evropský hospodářský a sociální výbor

INT/358
Zelená kniha
Evropský výzkumný prostor: nové perspektivy

V Bruselu dne 24. října 2007

STANOVISKO

Evropského hospodářského a sociálního výboru
k
zelené knize
Evropský výzkumný prostor: nové perspektivy
KOM(2007) 161 v konecném znení

_____

Rue Belliard 99 - B-1040 Brusel - Tel. +32 (0)2 546 90 11 - Fax +32 (0)2 513 48 93 - Internet http://www.eesc.europa.eu

CS

Dne 4. dubna 2007 se Evropská komise, v souladu s clánkem 262 Smlouvy o založení Evropského spolecenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodárský a sociální výbor ve veci

zelené knihy
Evropský výzkumný prostor: nové perspektivy
KOM(2007) 161 v konecném znení.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotreba, kterou Výbor poveril prípravou podkladu na toto téma, prijala stanovisko dne 4. ríjna 2007. Zpravodajem byl pan WOLF.

Na 439. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 24. a 25. ríjna 2007 (jednání dne 24. ríjna 2007), prijal Evropský hospodárský a sociální výbor následující stanovisko 107 hlasy pro, 0 hlasu bylo proti a 2 clenové se zdrželi hlasování.

*

* *

1. Závery a doporucení

1.1 Výbor považuje za naléhave nutné výrazne posílit dosavadní opatrení v oblasti výzkumu a vývoje (VaV) v Evrope, zlepšit príslušné nezbytné rámcové podmínky a vytvorit financní predpoklady. Vedle prurazných evropských, národních a prumyslových programu výzkumu a vývoje je zapotrebí evropského vnitrního trhu pro výzkum a vývoj, aby bylo možné lépe využívat a uvolnovat potenciál, který Evropské spolecenství má a který je treba rozvíjet - a to je Evropský výzkumný prostor.

1.2 Výbor proto vítá zámer Komise posílit a vybudovat Evropský výzkumný prostor. Uvedené cíle a návrhy jsou vesmes správné a zaslouží si podporu. Je treba je však doplnit a v urcitých prípadech vyjasnit ci opravit.

1.3 Výbor souhlasí s cílem vytvorit pro vedecké pracovníky atraktivní pracovní trh, který navíc umožnuje a odmenuje mobilitu. Prioritu v tomto ohledu mají zásadní otázky týkající se podoby smluv, atraktivní úrovne platu, sociálního zabezpecení/sociálních dávek platných v celé Evrope a rodinné soudržnosti. Predevším v tomto ohledu panují v clenských státech velké nedostatky! Výbor proto na tomto míste apeluje obzvlášte na clenské státy a príslušné sociální partnery, aby tyto nedostatky odstranily a poskytly zejména i mladým výzkumným pracovníkum atraktivní pracovní príležitosti, které jsou s to konkurovat pracovním príležitostem pro vysoce nadané akademické pracovníky. Teprve pak budou nadaní mladí lidé opet ochotni investovat svoji energii a cas do odpovídajícího nárocného a úzce specializovaného studia, a prispejí tak k odstranení povážlivého nedostatku kvalifikovaných vedeckotechnických odborníku a absolventu vysokých škol v Evrope.

1.4 Výbor podporuje cíl z Barcelony, který formulovala Evropská rada. Podle soucasné situace se ovšem Spolecenství na investicích do výzkumu a vývoje, o které celkove usiluje cíl z Barcelony, bude podílet pouze zhruba 2 % (tedy pouze padesátinou!). Zdaleka nejvetší politický závazek k dosažení cíle z Barcelony tedy mají clenské státy, hospodárský závazek naopak prumysl. Doporucení Výboru jsou proto urceny zejména Rade, Parlamentu a clenským státum, aby podnikly veškeré kroky, aby výzkumu a vývoji v Evrope opet zajistily svetové prvenství a aby ucinily veškerá opatrení, která jsou k tomu treba.

1.5 Výbor opakuje své doporucení zvýšit príspevek Evropského spolecenství na výdaje na výzkum a vývoj, o než celkove usiluje, nejméne na 3 %, a umocnit tak sílu pákového efektu podpory výzkumu Spolecenství na požadované investice do výzkumu clenských státu a prumyslu. Navíc by mela být vynaložena znacná cást prostredku strukturálních fondu na infrastrukturní opatrení v oblasti VaV a zvýšena možnost podpory prostrednictvím EIB. Toto doporucení se kvuli dlouho podcenovanému a závažnému energetickému a klimatickému problému stalo ješte naléhavejším.

1.6 Výbor souhlasí s cílem vybudovat vedeckotechnické výzkumné infrastruktury svetové úrovne, které je pak ovšem treba i trvale a spolehlive podporovat. Základním predpokladem úspechu a smyslu je úcast príslušných institutu a skupin univerzit z jednotlivých clenských státu, jakož i odpovídající aktivní zapojení prumyslu v prípade technických projektu. Teprve toto propojení vytvorí celistvý systém a prinese evropskou pridanou hodnotu.

1.7 Výbor podporuje cíl posílit výzkumné instituce a jejich nadrazené zastrešující organizace jakožto hlavní iniciátory a odborníky na výzkum a vývoj. Tato zarízení potrebují spolehlivé dlouhodobé plánování, odpovídající vybavení a dostatecnou volnost v rozhodování. Podmínkou je vetší vlastní odpovednost za využívání financních zdroju, dostatecne vysoký podíl na základním financování, komplexní financování projektu, prevoditelnost rocních rozpoctu, odbourávání administrativního pretížení špickových odborníku na výzkum a výuku, které brzdí pokrok, stimulování a špicková podpora prostrednictvím dodatecného pridelování prostredku na výzkum v hospodárské souteži.

1.8 Výbor vidí ve spolecných technologických iniciativách a v technologických platformách duležité nástroje k vytvorení technických inovací ve strategicky duležitých oblastech výzkumu. U partnerství verejného a soukromého sektoru, která jsou k tomu zapotrebí, a u spolecných výzkumných programu je také nutno primerene zapojit malé a strední podniky. Znalostní a inovacní komunity Evropského technologického institutu (Knowledge and Innovation Communities, KIC), které musí být ješte vytvoreny, by mely težit z nabytých zkušeností. Zkušenosti s projekty ERA-NET a CORNET a s uskupeními EUREKA zde mohou být rovnež cenným prínosem.

1.9 Výbor podporuje cíl otevrít Evropský výzkumný prostor svetu. K tomu je však rozhodujícím kritériem jeho atraktivita. Teprve až bude prekonán *odliv mozku*, který je v dnešní dobe casto

predmetem stížností, nejen z hlediska množství, ale i kvality nejschopnejších a nejúspešnejších svetových výzkumných pracovníku, bude možné považovat tento problém za vyrešený. Aby však bylo možné toho dosáhnout, musí souhlasit všechny zásadní faktory: úroven, vybavení, pracovní podmínky, politické rámcové podmínky, možnosti rozvoje a volnost, osobní príjmy a spolecenské uznání.

1.10 Výbor podporuje *metodu otevrené koordinace*, na jejímž základe se hodnotí strategické cíle a politiky clenských státu a vymenují zkušenosti, aby se dospelo k soudržnosti a optimální evropské politice výzkumu. Naproti tomu je treba odmítnout *koordinaci* evropského výzkumu, která prichází shora s cílem všeobecné harmonizace (top-down), zachází do detailu a proniká do výzkumných organizací ci firem. Proto je nutné se vyvarovat dojmu, že Komise usiluje o centrální rízení evropského výzkumu. Jde o vyváženou rovnováhu mezi rámcem Spolecenství, svébytností clenských státu a institucionální a individuální iniciativou a tvorivostí. Pouze pluralismem metod, prístupu a volby témat se muže dospet vždy k tem nejlepším výsledkum, postupum a inovacím.

1.11 Výbor opakuje své výzvy k odbourání byrokracie. Výbor proto doporucuje, aby *odbourání byrokracie* bylo zahrnuto do príští agendy Evropského výzkumného prostoru jako další významný politický cíl. To znamená rozvíjet spolecne s clenskými státy a výzkumnými organizacemi koncepce usilující o zjednodušení nadmerné regulace a rozmanitosti evropských, národních, regionálních a institucionálních informacních povinností, rízení o žádosti, postupu posuzování, hodnocení a schvalování atd. a o jejich omezení na to nejnutnejší. Sama konkurence v podporování vynikajících výsledku zvyšuje predevším byrokracii, do níž musí výzkumní pracovníci vkládat své úsilí. Proto je ješte duležitejší najít díky odbourávání byrokracie a zjednodušování celkove obhajitelné rešení. Strach z chyb jednotlivce nesmí vést k prehnaným predpisum a patovým situacím pro všechny ostatní.

1.12 Výbor považuje za nutné, aby v podporujících organizacích, predevším také v Komisi, spolupusobili z vedeckého hlediska vynikající kvalifikovaní zkušení úredníci, kterí budou a zustanou co nejlépe a dlouhodobe znalí svých príslušných oboru a jejich zvláštností a své konkrétní vedecké komunity (pravidelná zmena zamestnání je v tomto prípade kontraproduktivní!).

1.13 Výbor doporucuje doplnit Evropský výzkumný prostor o *Evropský prostor znalostí* s cílem vytvorit evropskou znalostní spolecnost. To vyžaduje fundované široké vzdelání všech obcanu a pro vedecké pracovníky a inženýry navíc nezbytnou kvalitní odbornou prípravu. Z toho vyplývá i vazba na odpovídající „znalostní management“. Výzkum a vývoj staví na existujících znalostech, aby se vytvorily znalosti nové.

1.14 Výbor doporucuje vypracovat jasná a srozumitelná pravidla pro rozlicné nástroje na podporu a koordinaci výzkumu a vývoje ze strany Spolecenství, vcetne shrnujícího seznamu (a návodu k použití) veškerých nástroju a forem podpory a spolupráce, které má Komise pro cíle VaV k dispozici. To by melo ukázat, zda jejich rostoucí znacné množství ješte vykazuje dostatecne

jasné úkoly a dostatek presnosti v delení, a zda jsou pro potenciální uživatele i pro úredníky Komise nadále prehledné a použitelné, nebo zda je naopak treba je nove usporádat.

1.15 Mnoho témat zmínených v zelené knize vyžaduje diferencovaný prístup. V této souvislosti a v souvislosti s dalšími aspekty odkazuje Výbor na plné znení svého stanoviska.

2. **Sdelení Komise**

2.1 Sdelení Komise souvisí s již uzavrenou diskusí a prijetím momentálne platného 7. rámcového programu pro výzkum a vývoj (VaV), s príslušnými vybranými výzkumnými tématy (tzv. specifickými programy), s príslušnými dostupnými nástroji a s pravidly úcasti. V tomto sdelení Komise proto již nejde o obsah výzkumu, nýbrž výhradne o strategické cíle Evropského výzkumného prostoru.

2.2 Za tímto úcelem jsou po krátkém historickém prehledu shrnuty úkoly a cíle Evropského výzkumného prostoru, projednány v souvislosti se zjišteným momentálním stavem, prezkoumány a prizpusobeny novému vývoji. Výchozím bodem sdelení je význam evropského výzkumu a vývoje pro Lisabonskou strategii a otázka jejich konkurenceschopnosti v globálním prostredí.

2.3 Pri tom jsou jakožto zvláštní úkoly a cíle vyzdviženy následující body:

- **primerený tok odborne zpusobilých výzkumných pracovníku**[1] s vysokou úrovní mobility mezi institucemi, obory, odvetvími a zememi,
- **výzkumné infrastruktury svetové úrovne**, vzájemne provázané a propojené a prístupné výzkumným týmum ze všech zemí Evropy a sveta, zejména díky novým generacím infrastruktur elektronické komunikace,
- **špickové výzkumné instituce**, uskutecnující úcinnou spolupráci a partnerství verejného a soukromého sektoru, tvorící jádro výzkumných a inovacních „klastru“, vcetne „virtuálních výzkumných komunit“, specializovaných zejména na interdisciplinární oblasti a schopných získávat kritické množství personálních i financních zdroju,
- **úcinné sdílení znalostí**, zejména ve vztahu mezi verejným výzkumem a sektorem prumyslu a také ve vztahu k široké verejnosti,
- **dobre koordinované výzkumné programy a priority**: národne, regionálne a evropsky,
- **široké otevírání evropského výzkumného prostoru svetu**.

2.4 Doposud dosažené výsledky jsou shrnuty a na jejich základe se zduvodnují perspektivní opatrení na konsolidaci a další rozvoj Evropského výzkumného prostoru. Soucasný rámcový program EU pro výzkum byl z pohledu Komise výslovne koncipován tak, aby tato opatrení podporil. Jeho financní prostredky byly výrazne navýšeny, i když v menší míre, než Evropská

1 V nemecké verzi sdelení mela být zvolena formulace, která by se vyvarovala možným konotacím slova „Austauch“ (výmena), totiž že výzkumní pracovníci jsou zbožím dostupným tretím osobám [pozn. prekl.: netýká se ceské verze].

komise puvodne navrhovala (a Výbor doporucil!). Nové iniciativy zahájené v souvislosti se 7. rámcovým programem (2007–2013), jako napríklad vytvorení Evropské rady pro výzkum, budou mít významný dopad na evropské výzkumné prostredí. Budoucí Evropský technologický institut by rovnež mohl prispet k vytvárení znalostních a inovacních komunit na svetové úrovni.

2.5 Zároven se – z pohledu Komise – poukazuje na slabiny, které mají být odstraneny, jako napr. (ve zkratce):

- Výzkumní pracovníci zatím porád ješte pocitují omezení vlastních profesních možností.
- Pro podniky je casto obtížné spolupracovat s výzkumnými institucemi.
- Financování vnitrostátního a regionálního výzkumu zustává i nadále nekoordinované.
- Reformy provádené na úrovni clenských státu casto postrádají celoevropskou perspektivu a soudržnost.

2.6 Další body zelené knihy budou uvedeny v následujících pripomínkách Výboru.

2.7 Pro podnícení široké diskuse na základe zelené knihy Komise v tomto dokumentu formulovala 35 konkrétních otázek. Ocekávané odpovedi od Parlamentu, Rady, EHSV, Výboru regionu, clenských státu a výzkumných pracovníku a výzkumných zarízení mají být v roce 2008 promítnuty do návrhu opatrení. Mnoho techto otázek je již implicitne zodpovezeno v casti 3. K nekterým zvláštním otázkám je zaujat postoj v casti 4.

3. Obecné pripomínky Výboru

3.1 **Význam špickové vedecké úrovne**. Výbor vícekrát[2] upozornil na to, že nejlepší vedecké a technické výsledky a jejich premena v konkurenceschopnou ekonomickou sílu jsou rozhodujícími predpoklady pro zajištení naší budoucnosti v globálním prostredí a pro neohrožení evropského sociálního modelu. Proto je naléhave nutné výrazne posílit dosavadní opatrení v oblasti výzkumu a vývoje v Evrope, vytycit príslušné nezbytné politické priority a zlepšit príslušné nezbytné rámcové podmínky a vytvorit financní predpoklady. Duležité je uplatnení zásady konkurenceschopnosti podle kritérií excelence. K pravidlum pro nezbytnou státní podporu se Výbor již víckrát vyjádril.[3]

3.2 **Evropský vnitrní trh výzkumu a vývoje**. Vedle prurazných evropských, národních a prumyslových programu výzkumu a vývoje je zapotrebí evropského vnitrního trhu pro výzkum a vývoj, aby byl lépe využíván a uvolnován potenciál, který Evropské spolecenství má a který je treba rozvíjet: **to je Evropský výzkumný prostor**.

---

2 CESE 983/2007 z 12. cervence 2007.Úr. vest Úr. vest. C 325/16, 30.12.2006.

3 Úr. vest C 325/16, 30.12.2006.

3.3 **Všeobecný souhlas**. Výbor proto vítá, že je v zelené knize vyhlášen zámer konsolidovat, posilovat a dále rozvíjet Evropský výzkumný prostor, jakožto pokracování celkove pozitivního vývoje. Spatruje v tom i odraz duležitých aspektu svých drívejších doporucení[4]. Cíle, které jmenuje Komise, jsou správné a návrhy, které jsou za tímto úcelem predkládány, jsou v zásade považovány za úcelné a hodné podpory. Je treba je však doplnit a v urcitých prípadech vyjasnit ci opravit.

3.4 **Výchozí situace**

3.4.1 **Vedecká komunita**. Již pred více než 50 lety byla založena Evropská organizace pro jaderný výzkum[5] CERN. Nezávislé úsilí mezinárodní vedecké komunity, tj. organizace predních mezinárodních vedeckých pracovníku[6], získalo nezbytnou podporu rozhodujících politiku v Evrope. Tak bylo vytvoreno evropské experimentální zarízení špickové trídy, které by prekracovalo možnosti resp. ochotu jednotlivých zemí k samostatnému financování a využívání. Z obdobných duvodu byly pozdeji založeny další nadnárodní evropské organizace[7] jako ECMWF, EMBO ESRF, ESO, ESA a ILL.

3.4.2 **Evropské spolecenství.** Smlouva o založení Evropského spolecenství pro atomovou energii (Smlouva o Euratomu), která byla podepsána v Ríme dne 25. brezna 1957, je jednou ze trí smluv o založení Evropského spolecenství. Tím zacalo také úsilí Spolecenství v oblasti výzkumu a vývoje[8]. Nabytím platnosti prvního rámcového programu pro výzkum a vývoj v roce 1986 byl položen základní kámen všeobecné výzkumné politice Spolecenství, která presahovala cíle Euratomu. V roce 2000 – v souvislosti s formulováním Lisabonské strategie – následovalo rozhodnutí o *Evropském výzkumném prostoru*, kterým evropská politika stvrdila svoji vuli vytvorit formální rámec pro evropský výzkum. *Evropský výzkumný prostor*

---

4 Úr. vest C 110/3, 30.4.2004.
Úr. vest C 110/98, 30.4.2004.
Úr. vest C 157, 28.6.2005.
Úr. vest C 65, 17.3.2006.
Úr. vest C 185, 8.8.2006.
Úr. vest C 309, 16.12.2006.
Úr. vest C 325, 30.12.2006.

5 CERN: Organisation Européenne pour la Recherche Nucléaire. Jelikož je toto oznacení vzhledem k širšímu zamerení CERNu zavádející, používá se dnes oznacení „evropská laborator pro fyziku cástic“ (European laboratory for particle physics - Laboratoire européen pour la physique des particules), která lépe vystihuje soucasnou práci této organizace.

6 Výbor užívá pojmy „vedectí pracovníci“ ci „inženýri“ vždy pro osoby obou pohlaví. Tím stvrzuje svou opakovanou podporu plnému rovnému postavení žen a mužu i ve výzkumu a vývoji. Viz též odstavec 3.16.2.

7 ILL: Institut Laue-LangevinECMWF:
ECMWF: European Centre for Medium-Range Weather Forecasts
ESRF: European Synchrotron Radiation Facility
ESO: European Southern Observatory
EMBO: European Molecular Biology Organization
ESA: European Space Agency
Viz též http://www.eiroforum.org.

8 Pro podrobné znázornení viz též CORDIS focus Newsletter c. 279, cerven 2007.

se mel zároven stát symbolickou znackou s opodstatnením a cílem zamereným na Lisabonskou strategii.

3.4.3 **Cíl z Barcelony**. Jak již bylo nekolikrát zdurazneno, Výbor podporuje cíl z Barcelony, který Evropská rada formulovala pred peti lety v dusledku Lisabonské strategie. Tento cíl ríká, že celkové výdaje Unie na výzkum a vývoj se mají zvýšit, aby v roce 2010 dosáhly úrovne necelých 3 % HDP. Investice, které jsou k tomu zapotrebí, má ze dvou tretin financovat soukromý sektor. Podle soucasné situace se ovšem Spolecenství na investicích do výzkumu a vývoje, o které celkove usiluje cíl z Barcelony, bude podílet pouze zhruba 2 % (tedy pouze padesátinou!).

3.5 **Politické závazky clenských státu**. Zdaleka nejvetší politický závazek k dosažení cíle z Barcelony tedy mají clenské státy, hospodárský závazek naopak prumysl a soukromý sektor. Následující doporucení a výzvy Výboru jsou proto urceny zejména Rade, Parlamentu a clenským státum, aby podnikly veškeré nezbytne nutné kroky a podporily cíle formulované v zelené knize, aby výzkumu a vývoji v Evrope opet zajistily svetové prvenství, aby prvním krokem k tomu bylo dosažení cíle z Barcelony, a aby ucinily veškerá další opatrení, která jsou k tomu treba.

3.6 **Lépe využít pákový efekt podpory výzkumu ze strany Spolecenství**. Avšak i podpora výzkumu ze strany Spolecenství je velmi duležitá. Nemá jen integrující a koordinující moc, ale predevším pákový úcinek na investice clenských státu a prumyslu do výzkumu. Moc tohoto pákového efektu by tedy mela být posílena, aby clenské státy a prumysl mohly konecne poskytnout svuj nezbytný plný príspevek dosud neuskutecnenému cíli z Barcelony. Evropa si tedy nyní musí být vedoma své tradice jakožto vudce výzkumu a inovací a musí ji znovu oživit.

3.6.1 **Zvýšit príspevek Spolecenství**. V tomto ohledu Výbor konstatoval[9], že stávající odsouhlasený rozpocet Spolecenství pro výzkum a vývoj nepostací k využití tohoto pákového efektu. Znovu proto opakuje své naléhavé doporucení zvýšit pri nadcházejícím prezkumu rozpoctu v roce 2008 príspevek Spolecenství na výdaje na výzkum a vývoj v Evropském výzkumném prostoru, o nejž se celkove usiluje, ze soucasných necelých 2 % nejméne na 3 %, vynaložit[10] navíc znacnou cást prostredku strukturálních fondu na infrastrukturní opatrení v oblasti VaV[11] a výrazne zvýšit možnosti podpory prostrednictvím EIB.

---

9 CESE 40/2007, Úr.vest. C 325, 30.12.2006.

10 Výbor v tomto smeru vítá i stejný požadavek Evropské poradenské komise pro výzkum EURAB. K tomu viz http://ec.europa.eu/reserach/eurab/index_en.html.

11 Na tomto míste Výbor obzvlášte apeluje na clenské státy, aby ucinily príslušná politická rozhodnutí.

3.6.2 **Neodkladnost politického rozhodnutí.** Komise práve uverejnila císelné údaje[12] o soucasné situaci evropského výzkumu a jeho financování v porovnání s mezinárodními konkurenty, které potvrzují mimorádnou neodkladnost promenit výše uvedené doporucení Výboru v politické rozhodnutí. Situaci navíc ztežuje velmi vážný a dlouho podcenovaný energetický a klimatický problém!

3.7 **Kritické množství, sdílení zdroju a odborných znalostí, evropská pridaná hodnota.** Spolecenství bude prednostne uskutecnovat a podporovat takové výzkumné úkoly a projekty mimorádne duležité pro vedecký a technický pokrok, které presahují ochotu nebo možnosti jednotlivých clenských státu a jejich ekonomiky, nebo které budou díky spolecnému postupu a propojení celé Evropy podstatne úcinnejší. Dosáhne se tak významné pridané hodnoty, než jakou clenské státy dosáhnou samostatným úsilím.

3.8 **Infrastruktury a špickové výzkumné instituce**. V mnoha zvlášt duležitých oblastech výzkumu jsou nákladná infrastrukturní opatrení a velké prístroje zásadním predpokladem zcela nových poznatku a technického pokroku a poskytují technickému rozvoji (v predkonkurencní fázi) nové možnosti zlepšení a inovací. Proto Výbor prikládá cíli *rozvoje výzkumných infrastruktur svetové úrovne*, jenž je uveden v zelené knize, mimorádnou duležitost. Jsou základem a katalyzátorem špickového výzkumu. Jsou pro nejlepší svetové vedecké pracovníky a inženýry velmi atraktivní a znamenite tím slouží i dalšímu duležitému cíli, který si zaslouží podporu, totiž zrídit *špickové výzkumné instituce*, které propujcí znacce *evropský výzkum a Evropský výzkumný prostor* trvalý respekt a význam.

3.8.1 **Seznam príležitostí ESFRI**[13]. Výbor tedy vítá *seznam príležitostí ESFRI*, který byl vypracován za úcasti clenských státu a Komise a ocenen a podporen Radou[14]. Zároven poukazuje na to, že krome primárního úsilí ze strany clenských státu zde v budoucnosti bude zapotrebí i vetšího, jistého a trvalého úsilí Komise. Politická vule k vynikající vedeckotechnické prukopnické práci zde totiž bude obzvlášt zrejmá. Výbor proto výslovne podporuje dusledné uskutecnování plánu a podstatnou financní úcast Spolecenství na stavbe a dlouhodobém provozu techto zarízení. Zduraznuje význam adekvátního koncipování smluv, aby byla tato zarízení otevrená a atraktivní pro partnery ci uživatele z celého Evropského výzkumného prostoru, a mimoto podporuje úsilí o mimoevropská partnerství nebo úcast[15].

3.8.2 **Kontinuita podpory**. Práve u projektu, které jsou kvuli svým vysokým investicním nákladum koncipovány dlouhodobe, je zvlášt duležité, aby jejich podpora byla až do dosažení

---

12 European Commission: Key Figures 2007 On Science, Technology and Innovation, Towards a European knowledge area, Monday 11 June 2007.

13 Evropské strategické fórum pro výzkumné infrastruktury (ESFRI, European Strategy Forum on Research Infrastructures); http://cordis.europa.eu/esfri/.

14 Rada ve složení pro hospodárskou soutež (vnitrní trh, prumysl a výzkum), 21. a 22. kvetna 2007.

15 Jako napr. u projektu ITER.

cílu spolehlivá a kontinuitní, pokud splnují kritérium vedecké excelence. Silné výkyvy, nejistoty ci dokonce prerušené financování vedou práve v této oblasti nejen k plýtvání nákladnými investicemi a prací v oblasti vedeckotechnického rozvoje, ale nicí vybudovaná propojení, mezinárodní spolupráci a duveru v budoucí závazky, címž poškozují i evropský trh práce pro vedecké pracovníky a inženýry.

3.8.3 **Zapojení univerzit a institutu**. Základním predpokladem úspechu techto znacných investic do infrastrukturních projektu a nezbytného rozšírení základny špickového výzkumu je odpovedná úcast príslušných institutu, výzkumných organizací a skupin univerzit z jednotlivých clenských státu na rozvoji a využívání príslušných experimentálních zarízení, nebot teprve toto propojení vytvorí celek a prinese evropskou pridanou hodnotu. Proto je rovnež nezbytné toto propojení primerene podporovat a adekvátne vybavit specifické programy *Spolupráce a Myšlenky*. Pro tyto úcely musí být k dispozici predevším i dostatecné prostredky na cestování a na pobyt v míste, jakož i na komunikacní systémy a pomocné prístroje. Výbor navíc na tomto míste poukazuje na velký význam podporování mobility.

3.8.4 **Neomezená mobilita.** Výbor podporuje cíl, aby byla v rámci Evropského výzkumného prostoru zarucena neomezená mobilita mezi clenskými státy, organizacemi a mezi soukromým a verejným sektorem. Mobilita neslouží pouze profesnímu rozvoji, výmene znalostí a odborným zkušenostem, ale obecne rozširuje obzory, posiluje schopnost úsudku a podporuje kulturní porozumení. Proto je treba prekonat resp. odstranit veškeré nedostatky a chybná opatrení, které ješte brání neomezené mobilite. Vedle prekážek mezi jednotlivými státy, nedostatecného uznávání/prevoditelnosti nároku na sociální dávky k nim patrí napr. také danová znevýhodnení/záteže vznikající pri stehování rodin v souvislosti s výmenou bytu nebo nemovitosti.

3.8.5 **Situace v nových clenských státech**. Je však treba dbát na to a rozvíjet podnety pro to, aby žádoucí mobilita výzkumných pracovníku z nových clenských státu v rámci Evropy nevedla k dlouhodobému „odlivu mozku“ z Evropy. Výbor již ve svých drívejších stanoviscích poukazoval na skutecnost, že také z tohoto duvodu má rozvoj atraktivních výzkumných zarízení v nových clenských státech mimorádný význam.

3.9 **Uznání hodnoty Evropského výzkumného prostoru.** Pri úspešné a úcinné mezinárodní spolupráci, zejména na velkých evropských projektech, vzniká u zainteresovaných subjektu pocit pospolitosti, který prospívá uznání hodnoty Evropského výzkumného prostoru a symbolice Evropy.

3.10 **Organizovanost a odborné konference**. Príklad CERN, ale napríklad také rozvoj evropských zarízení pro výzkum jaderné syntézy ukazují vuli a schopnost vedecké komunity hledat a najít partnery pro mezinárodní spolupráci z vlastní iniciativy a získat pro mezinárodní financování vlády tretích státu. Nezbytným predpokladem je dát v Evrope k dispozici i prostredky na porádání zvlášt významných vedeckotechnických odborných konferencí

a na úcast zejména mladších evropských vedeckých pracovníku také na mezinárodních konferencích.

3.10.1 **Vedeckotechnické spolecnosti – organizace obcanské spolecnosti.** Odborné konference jsou základním fórem pro šírení a hodnocení výsledku, výmenu znalostí a myšlenek, navazování spolupráce a rozvoj nových nebo vylepšených koncepcí. Takovéto konference jsou obvykle porádány príslušnými vedeckotechnickými odbornými spolecnostmi[16], které jsou typickými organizacemi obcanské spolecnosti. Výbor proto doporucuje, aby jejich výkony byly více brány na vedomí a aby byla rovnež více využívána a podporována jejich cinnost pro šírení znalostí, hodnocení výsledku a koordinaci výzkumu.

3.11 **Rámcové programy**. Podle mínení Výboru jsou hlavními nástroji Spolecenství k uskutecnení Evropského výzkumného prostoru rámcový program Spolecenství pro výzkum a vývoj a rámcový program Evropského spolecenství pro atomovou energii. Jako doplnek specifických programu *Infrastruktury a Myšlenky* pobízejí ke koordinované spolupráci (viz odstavec 3.13) zejména specifické programy *Spolupráce a Lidé a* podpurná opatrení, která s nimi souvisí. Jejich náležité provádení je tedy zásadní soucástí tvorby identity *evropského výzkumu a Evropského výzkumného prostoru*, která presahuje hranice státu a vytvárí synergie.

3.11.1 **Základní výzkum a aplikace**. Je treba vyzdvihnout výslovné zapojení základního výzkumu a uznání jeho rozhodujícího významu pro pokrok a inovace. Z toho vyplývá i nezbytná **vyváženost** mezi zamýšlenou podporou základního výzkumu na jedné strane a aplikovaným výzkumem a výzkumem zamereným na produkt a proces na strane druhé. Jak bylo nekolikrát zdurazneno[17], mezi obema oblasti neexistuje žádná delící cára, ale naopak vzájemné pusobení: jedna oblast podminuje druhou.

3.11.2 **Spolecné technologické iniciativy, technologické platformy a ETI**. Výbor zduraznuje zvláštní úlohu spolecných technologických iniciativ a technologických platforem. Jejich cílem je vytváret ve strategických oblastech výzkumu partnerství verejného a soukromého sektoru a uskutecnovat spolecné výzkumné programy. Výbor doporucuje, aby se v prípade **znalostních a inovacních komunit** (Knowledge and Innovation Communities, KICs) Evropského technologického institutu (ETI), které musí být ješte vytvoreny, težilo z nabytých zkušeností. Také zkušenosti s projekty ERA-NET a s uskupeními EUREKA mohou být cenným prínosem.

3.11.3 **MSP**. Mimorádne duležitou roli v partnerstvích verejného a soukromého sektoru, ale také v prumyslových partnerstvích, hraje dostatecné zapojení malých a stredních podniku (MSP). Výbor vítá, že Komise v tomto smeru vyvíjí a chce i nadále vyvíjet zvláštní úsilí. Prínosem

16 Napr. European Physical Society, federace evropských národních svazu inženýru (European Federation of National Engineering Associations), evropská federace chemického inženýrství, evropské akademie (IASAC, ALEA, IAP) atd. Mnoho z nich je organizováno i v zastrešujících sdruženích, jako Initiative for Science in Europe (ise).

17 Úr. vest C 325, 30.12.2006, odstavec 4.6.

zde navíc muže být i projekt CORNET[18] (Collective Research Networking), který byl zahájen v rámci ERA-NET.

3.11.4 **Utajování informací.** Poskytování informací o nových poznatcích bylo a je jedním z faktoru úspechu moderní vedy (viz též odstavec 4.4.2 **Volný prístup**). Jejich problematické omezování se týká krome aspektu duševního vlastnictví zejména také otázky, od jaké fáze vývoje nové/inovacní technologie brání utajování – z duvodu konkurence na trhu[19] – nezbytné výmene znalostí a další spolupráci s prumyslovými partnery a mezi nimi. Výbor doporucuje tuto duležitou otázku hloubeji prozkoumat, nebot na ní závisí úspech spolupráce zejména mezi verejným a soukromým sektorem.

3.12 **Posílení výzkumných institucí** Výbor podporuje zvlášt duležitý cíl posílit výzkumné instituce a jejich nadrazené zastrešující organizace jakožto hlavní iniciátory a odborníky na výzkum a vývoj. Probíhá v nich koordinace, plánování a výzkum a jejich pracovní ovzduší, prostor a zpusob výzkumu urcují povest a úspech príslušné výzkumné organizace a instituce. Tyto organizace a zarízení proto potrebují dlouhodobé a jisté plánování, dostatecné vybavení a odpovídající volnost v rozhodování. Podmínkou je tedy vetší vlastní odpovednost za využívání zdroju, jistejší a dostatecne vysoký (tradicne nejméne 75% až 80%) podíl na základním institucionálním financování, komplexní financování projektu, prevoditelnost rocních rozpoctu, odbourávání administrativního pretížení špickových odborníku, stimulování a špicková podpora prostrednictvím dostatecne dlouhodobe zamerených dodatecných prostredku v hospodárské souteži a v závislosti na úspechu.

3.13 **Otevrená koordinace.** Hlavní podnety ke vzájemné *otevrené koordinaci* a hodnocení výzkumných politik a strategických cílu ze strany clenských státu vycházejí z rozhodování o výzkumných iniciativách Komise, ke kterému dochází na evropské úrovni a které se osvedcilo, a z jejích prípravných poradních cinností. Výbor považuje i dalekosáhlejší harmonizacní a kooperacní opatrení ke konkrétním prioritám ci projektum infrastruktury, která probíhají s clenskými státy a regiony a mezi nimi, za duležitá a úcelná, aby se dospelo k vetší soudržnosti a k optimální evropské politice výzkumu. Koordinace je proto vhodná také pri zakládání evropských mezivládních organizací výzkumu pro velké projekty a zarízení infrastruktury (viz odstavec 3.8). Koordinace ze strany Komise navíc vyplývá z podpurných opatrení 7. rámcového programu (viz odstavec 3.11).

3.14 **Žádná nadmerná koordinace**. Naproti tomu je však treba odmítnout možný zámer *koordinace* evropského výzkumu, která prichází samoúcelne shora s cílem všeobecné harmonizace (top-down), zachází do detailu a proniká do výzkumných organizací ci firem.

---

18 Viz http://www.cornet-era.net; dále také CORDIS focus Thematisches Beiheft, c. 24, cerven 2007.

19 A také, není-li poskytnuta lhuta „doby odkladu“ podle patentového práva, aby nepropadlo právo na prípadné pozdejší patentový nárok.

Ta by – napr. za predpokladu projeveného zámeru vyhnout se ve výzkumu duplicite[20] a fragmentaci - omezila nezbytnou pluralitu výzkumných prístupu a metod (viz zejména také odstavec 4.7.1) a zpusobila odmítavý postoj výzkumných pracovníku, institucí a zúcastneného prumyslu. V každém prípade by se melo zamezit dojmu, že Komise usiluje o centrální rízení evropského výzkumu. Jinak by to totiž byl další príspevek k již tak existujícím obavám obcanu[21] v clenských státech z príslušné bruselské centralizace. Jde naopak spíše o vyváženou rovnováhu mezi rámcem Spolecenství, svébytností a rozhodností clenských státu a institucionální a individuální iniciativou a tvorivostí.

3.14.1 **Pluralismus metod, prístupu a volby témat.** Pouze pluralismem metod, prístupu a volby témat se muže dospet vždy k tem nejlepším výsledkum, postupum a inovacím. Pluralismus není žádné plýtvání, ale nezbytný prostredek k optimalizaci a vývoji v procesu hledání nových znalostí a schopností. Výbor doporucuje, aby byla v této duležité vymezující otázce konzultována zejména Evropská rada pro výzkum.

3.15 **Další cíl: odbourání byrokracie**. Bez ohledu na to Výbor opakovane upozornuje a doporucuje Komisi, aby pojala odbourání byrokracie za další duležitý cíl do príští politické agendy Evropského výzkumného prostoru. Spolecne s clenskými státy a výzkumnými organizacemi musí být vyvinuty koncepce usilující o zjednodušení resp. zestrucnení nadmerné regulace a rozmanitosti evropských, národních, regionálních a institucionálních informacních povinností, rízení o žádosti, postupu posuzování, resp. hodnocení a schvalování atd. a o jejich omezení na to nejnutnejší. Hospodárská soutež o špickovou úroven, financní podporu atd., kterou podporuje i sám Výbor, v prvé rade zvyšuje náklady na administrativní a hodnotící postupy, které musejí výzkumní pracovníci investovat. Proto je o to duležitejší dospet na základe odbourání byrokracie a zjednodušení všech postupu k obhájitelnému rešení. Výbor již upozornoval[22] na to, že strach z chyb ci nesprávného jednání jednotlivcu nesmí vést k prehnaným predpisum a patovým situacím pro všechny ostatní. To platí stejne tak pro zpusob práce podporujících organizací a výzkumných pracovníku.

3.16 **Atraktivní trh práce a lepší pracovní príležitosti.** Výbor souhlasí s duležitým cílem vytvorit pro vedecké pracovníky atraktivní trh práce. Zde musí být smluvní podmínky, úroven platu, sociální zabezpecení/dávky a podpora rodinné soudržnosti upraveny a zlepšeny tak, aby se vedectí pracovníci necítili ve svém idealismu vykoristováni napr. kvuli príliš nízkým platum, nevýhodným smluvním podmínkám a vážné nejistote dalšího profesního rozvoje a nedošli k záveru, že jejich investici do velmi nárocného a úzce specializovaného vzdelání nelze v Evrope zhodnotit v úspešnou profesní dráhu.

---

20 Již ve svém stanovisku Veda, spolecnost a obcané (CES 724/2001) Výbor v odstavci 4.7.5 upozornil, že vzhledem k nutnosti prokázat reprodukovatelnost je duplicita výzkumu, kterou se oznacuje soucasný prubeh nebo opakování pokusu jinými výzkumnými skupinami – vetšinou na základe pozmenených technik a postupu – hlavní soucástí vedecké metodiky a vedeckého pokroku. Teprve duplicita je zárukou proti chybám, omylum a falšováním [stanovisko není dostupné v cestine].

21 Lüder Gerken a Roman Herzog v EUROPE´s WORLD, vydání z léta 2007.

22 CESE 983/2007 ze dne 26. cervence 2007, odstavec 6.4.

3.16.1 **Nedostatky v clenských státech**. Predevším v tomto ohledu panují v clenských státech velké nedostatky a nadále lze pozorovat chybný vývoj[23]! Výbor proto na tomto míste apeluje obzvlášte na clenské státy a príslušné sociální partnery, aby tyto nedostatky odstranili a poskytli zejména i mladým výzkumným pracovníkum atraktivní perspektivní pracovní príležitosti, které jsou s to konkurovat pracovním príležitostem pro vysoce nadané akademické pracovníky. Teprve pak budou nadaní mladí lidé opet ochotni investovat svoji energii a cas do odpovídajícího nárocného a úzce specializovaného studia a prispejí k odstranení nedostatku kvalifikovaných vedeckotechnických odborníku a príslušných vysokoškolských absolventu v Evrope.

3.16.2 **Rovné postavení žen a mužu**. Výbor zduraznuje své zasazování se o rovné príležitosti a rovné postavení žen a mužu. Je zapotrebí nejlepších talentovaných jedincu obou pohlaví - záleží na znalostech a práci. (Pojmy „vedecký pracovník“, „výzkumný pracovník“ a „inženýr“ jsou zde používány pro osoby obou pohlaví.).

3.16.3 **Mobilita mezi výzkumnými institucemi, obory, odvetvími a zememi**. Výbor rovnež podporuje i cíl zelené knihy výrazne zlepšit mobilitu mezi institucemi, obory, odvetvími a zememi. Na jedné strane upozornuje na príslušná výše uvedená doporucení, na druhé strane na svá drívejší doporucení týkající se atraktivních systému stipendií (dlouhodobé volno) na výmenu pracovníku mezi akademickým svetem a prumyslem.

3.16.4 **Rodinná soudržnost**. Výbor již nekolikrát upozornoval na zvlášt duležitý aspekt podporování mobility, totiž umožnit a podporovat rodinnou soudržnost. To se týká predevším výdelecné cinnosti manželky ci manžela (napr. *„dual career couples“*), vhodných škol pro deti, podpory pri stehování (kompenzace výdaju, dane) atd.

3.17 **Otevrení evropského výzkumného prostoru svetu**. Zelená kniha uvádí jako mimorádne duležitý cíl otevrít Evropský výzkumný prostor svetu. Výbor s tím plne souhlasí. Skutecné dosažení tohoto cíle bude hlavní zkouškou úspechu Lisabonské strategie.

3.17.1 **Atraktivita je rozhodujícím kritériem**. Nad rámec formálnejšího a již casto uskutecneného aspektu zásadního otevrení je však rozhodujícím kritériem atraktivita Evropského výzkumného prostoru. Prvním nezbytným krokem je pozvání špickových mezinárodních výzkumných pracovníku, pak bude však nezbytné dosáhnout jejich skutecného príchodu a zajistit návrat evropských vedeckých pracovníku, kterí pracují za hranicemi EU, zpet do Evropy.

3.17.2 **Zabránit „odlivu mozku“.** Teprve až bude prekonán *odliv mozku*, který je v dnešní dobe casto tak ocividným predmetem stížností, nejen z hlediska poctu, ale i kvality, tzn. nejschopnejších a nejúspešnejších svetových vedeckých pracovníku a inženýru, bude možné

23 Napríklad nová kolektivní smlouve v nemecké verejné správe je vuci mobilite vyslovene neprátelská!

považovat tento problém za vyrešený. Aby však bylo možné toho dosáhnout, musí souhlasit všechny zásadní faktory: úroven, vybavení, pracovní podmínky, jasné rámcové podmínky, možnosti rozvoje a volný prostor, osobní príjmy (vcetne sociálních dávek) a spolecenské uznání.

3.18 **Stavet na úspechu.** Navzdory pretrvávajícím nedostatkum a úkolum, které ješte prijdou, Výbor s uspokojením konstatuje, že dosavadní snahy evropské výzkumné politiky o Evropský výzkumný prostor prinášejí první pozitivní výsledky a jdou v zásade správným smerem. Proto je duležité pokracovat v zapocatém vývoji pomocí nadále rychle rostoucího evropského potenciálu v oblasti výzkumu a vývoje, politiky podpor zamerené na konkurenceschopnost, jeho propojování a integracního úcinku, a zejména díky vytvárení atraktivních a jasných rámcových podmínek a pracovních príležitostí (bez nadmerné regulace a centralizace!). **Evropský výzkumný prostor musí být pojmem s celosvetovým dosahem.**

3.19 **Evropský prostor znalostí**. Výbor již nekolikrát zduraznoval, že byl mel být Evropský výzkumný prostor doplnen o „evropský prostor znalostí“[24]. Hlavním oduvodnením byl cíl vytvorit evropskou znalostní spolecnost, k cemuž je zapotrebí jak fundovaného vzdelání všech obcanu, tak i kvalitní odborné prípravy, která je pro vedecké pracovníky a inženýry nepostradatelná. Pritom jsou velmi duležité i celoživotní vzdelávání a autodidaktika. V tomto stanovisku, které pojednává o Evropském výzkumném prostoru, je treba navíc poukázat na nezbytnost odpovídajícího „znalostního managementu“, který musí zajistit dokumentaci, usporádání, šírení, dostupnost a udržení jednou získaných znalostí. Výzkum a vývoj staví na existujících znalostech, aby se vytvorily znalosti nové.

3.19.1 **Znalostní management a technika**. Znalostní management je navíc duležitý také pro bezpecné uplatnování[25] technických postupu, aby bylo umožneno bezpecné použití, minimalizována rizika a neohroženo obyvatelstvo. V tomto smeru by se Komise, ve spolupráci s príslušnými mezinárodními organizacemi, mela i v budoucnu chopit príslušné iniciativy a podporovat nezbytné výzkumné programy.

3.19.2 **Ucebnice a prehledy**. Duležitou roli pro zachování znalostí, jejich objasnování a usporádání, a zejména pro kvalitní vzdelávání hrají dobré ucebnice, prehledy a príricky. Jejich sepisování vyžaduje zkušenosti, úsilí, cas a osvobození od ostatních úkolu. Výbor doporucuje, aby byla tato cinnost zahrnuta do katalogu úkolu hodných podpory, zvlášte když tato namáhavá práce obvykle autorum neprináší žádný zisk

24 Viz zejména stanovisko k tématu Investice do znalostí a inovace – INT/325 (CESE 983/2007 ze dne 12. cervence 2007).

25 Viz napr. Proceedings of the International Conference on Knowledge Management in Nuclear Facilities, cerven 2007.

4. **Konkrétní pripomínky k otázkám zelené knihy**

V následující casti se zejména odkazuje na nekteré ze 35 otázek položených v zelené knize, pakliže príslušná témata již nebyla projednána v casti 3; z duvodu místa se zde však vetšina techto otázek neopakuje, nýbrž se odkazuje na zelenou knihu.

4.1 K otázkám 1 až 3. **Prvky vize evropského výzkumného prostoru.** Základním predpokladem je spolecenské klima otevrené pro výzkum a vývoj, které vnímá a ocenuje jejich rozhodující význam pro prosperitu, konkurenceschopnost, pokrok a kulturu. Duležitá je také dostatecná komunikace mezi ruznými vedeckými disciplinami, zejména mezi prírodními a humanitními vedami, vcetne pokusu dohodnout se na metodických zásadách. To je také predpokladem vytvorení nezbytných rámcových podmínek na všech politických úrovních a urcení priorit. Komise a clenské státy mohou mimoto porádáním sympózií a konferencí podporovat výmenu zkušeností mezi vedeckou komunitou a obecnou obcanskou spolecností a propagovat Evropský výzkumný prostor ješte více než dosud. Duležitou úlohu musí prevzít také média, pricemž je nutno klást duraz na informování, nikoliv na mínení. Výbor podporuje Komisi v jejím úsilí o *verejnou diskusi a další kroky*.

4.2 K otázce 8 a 10: **doktorandi.** Je treba podniknout kroky již u mladých vedeckých pracovníku s plnohodnotným univerzitním vzdeláním, totiž u doktorandu. Nejsou to již žádní studenti nebo ucnové[26], nýbrž hlavní odborníci na výzkum a výuku. Výzkum, výuka, literární cinnost, úcast na konferencích, seminárích a tzv. „letních školách“ jsou nejlepší odbornou prípravou. Úcast na nich však také musí být durazne podporována a umožnena. Vlastní iniciativa a samostatnost musejí umožnit získání podnetu a odmeny, nevznikají na základe školní výchovy.

4.3 K otázce 12 a následujícím: Zacít u ETI a jeho jednotlivých „znalostních a inovacních komunit“ a poucit se z toho.

4.3.1 K otázce 18: nejprve sbírat zkušenosti s jednotlivými prípady. Vyjasnit riziko a otázky rucení, napr. pri náhlé ztráte partnera.

4.3.2 K otázce 19: Nejprve využít zkušeností s již existujícími „virtuálními instituty“ ve výzkumných organizacích clenských státu, jinak: zdola nahoru (bottom-up)!

4.3.3 K otázce 20: i) zde by mely být shromážděny návrhy dotycných institucí.

4.3.4 K otázce 20: ii) **Žádná objektivne meritelná kritéria.** Výbor má v tomto ohledu velmi silné pochybnosti. Existují totiž obavy, že kvantitativní a „objektivne meritelná“ kritéria, která ve výzkumu prakticky neexistují[27], by stála v popredí. Ta mohou být možná užitecná pri

26 Úcelem disertacní práce je prokázat samostatnou vedeckou cinnost!

27 Viz také clánek „Erwägen, Wissen, Ethik“ (EWE), rocník 18/2007 sešit 1, s. 12, kapitola 3.4 – ISSN 1610-3696.

rozvoji souvisejícím s produkty, ale ve výzkumu by naopak podporila krátkodobost a povrchnost (akvizicní marketing). Dokonce i instituty prumyslového výzkumu mají prostor pro dlouhodobejší základní výzkum, jehož duležitost potvrzuje práve existence nejúspešnejších zarízení[28], ale který však pri pevne vymezeném odborném posuzování zamereném prednostne na „kvantitativne meritelná“ kritéria není lehké zduvodnit. Výbor navíc odkazuje na svá drívejší stanoviska k tomuto tématu[29].

4.4 K otázce 21: **Sdílení znalostí**: zde **nezpracovaná data.** Tato otázka je obtížná a choulostivá. Týká se v souvislosti s nezpracovanými daty (na jakém míste presne vznikají „nezpracovaná data“? Jejich správnost musí být puvodním experimentátorem casto ješte prezkoumána resp. vyhodnocena) individuálního vztahu duvery mezi výzkumnými pracovníky navzájem[30] a chybejícího pochopení výzkumných pracovníku pro experimentální a vnitropersonální postupy (týmová práce, konkurence, prvenství atd.). Užitecné jsou podnety k bezprostrednímu sdílení znalostí. Klícovým slovem je reprodukovatelnost výsledku. Durazne se nedoporucují právní predpisy narízené shora – a ani na evropské úrovni. V prípade potreby by byla úcelná doporucení, jaká by mela být minimální doba uchovávání nezpracovaných dat a kdo je za to zodpovedný. Nehlede na to (viz také 3.19.1) je zde otázka obecného managementu znalostí, aby se zajistilo, že se znalosti neztratí. V prípade potreby by se Evropská rada pro výzkum mela zabývat i touto otázkou.

4.4.1 Ješte jednou k otázce 21: **Ztížený prístup k informacím a sdílení informací**. Tento okruh otázek však rovnež nadnáší ješte jeden problém, totiž neomezený a rychlý prístup k informacím, které již byly zverejneny v odborných casopisech vedeckých nakladatelství. Kvuli stávajícímu výkladu autorského práva neexistují volne prístupné on-line knihovny a již se nesmejí posílat elektronické kopie. Rychlý prístup k duležité vedeckotechnické literature je tím výrazne omezen, což znacne brání výmene vedeckých poznatku a pokroku.

4.4.2 **Otevrený prístup**. O to víc Výbor Komisi povzbuzuje, aby se této otázky ujala a hledala nová, lepší rešení. Jednou z možností by byly volne prístupné informacní systémy[31], napr. v uznávaných volne prístupných odborných casopisech, se vzájemným hodnocením (k tomu viz níže).

4.4.3 K otázce 23: L**huta na ochranu inovací. V** této souvislosti se již Výbor nekolikrát vyslovil pro lhutu na ochranu inovací, aby byl zmírnen konflikt mezi „urychleným zverejnením“ (výzkumní pracovníci jsou posuzováni podle svých publikací) a „prvním prihlášením patentu“.

---

28 Napr. kosmické reliktní zárení (BELL), vysokoteplotní supravodivost (IBM).

29 Viz napr. CESE 983/2007 ze dne 26. cervence 2007, odstavec 7.5.

30 To se v základním výzkumu týká prevážne otázky prvenství v objevu nebo myšlence, v aplikovaném výzkumu ale také otázek souvisejících s patenty.

31 Viz napr. http://www.open-access.net/RMK.

4.5 K otázkám 25 až 29: **Optimalizace výzkumných programu a priorit**: obecne by se melo využít dosavadních zkušeností s projekty ERA-NET.

4.5.1 K otázce 25: **Zásady hodnocení.** Otázka spolecných – míní se tím zrejme harmonizovaných - zásad pro vzájemná hodnocení, zajištení kvality a spolecné hodnocení se týká obtížného tématu, nebot jednak neexistují žádné perfektní, ale jen lepší ci méne dobré postupy hodnocení, a jednak postupují ruzné výzkumné organizace (alespon konkrétne) jinak, a proto musí být použito kritérium (relativního) úspechu ruzných zpusobu postupu. Proto má Výbor také na tomto míste celkove pochybnosti o zamýšlené harmonizaci. Vzájemné hodnocení sice nepochybne není nejlepším postupem[32], ale jeho kvalita a úcinnost hodne závisí na detailech[33]. Predevším je treba zabránit povrchnosti, která muže u dnes casto vynucovaných stálých ci mnohocetných hodnocení snadno nastat. Platí proto zásada hodnotit méne casto, ale zato dukladne.

4.5.2 Ješte jednou k otázce 25, ale také nad její rámec: **Zkušení úredníci.** Predevším je nezbytne nutné, aby v podporujících organizacích, tedy také v Komisi, spolupusobili z vedeckého hlediska vynikající kvalifikovaní zkušení úredníci, kteří budou a zustanou co nejlépe a dlouhodobe znalí – i díky vlastní predchozí výzkumné cinnosti - svých príslušných oboru a jejich zvláštností, svých spolupracovníku a své vedecké komunity[34] (pravidelná zmena zamestnání je v tomto prípade kontraproduktivní!). I zde platí, že strach z chyb ci nesprávného jednání jednotlivcu nesmí vést k prehnaným predpisum ci oslabení všech ostatních. Za príklad by pri tom mely být brány i zvlášt úspešné výzkumné organizace.

4.5.3 K otázce 26: **Zjednodušení.** Zbavit výzkumné pracovníky nadmerné administrativy atd. díky dalšímu zjednodušování príslušných predpisu a postupu je casto urgovaný cíl. Výbor si je však vedom, že by se jeho obecná obhajoba pluralismu a prístupu zdola nahoru mohla zdát v urcitém rozporu s požadavkem zjednodušení a odbourání nadmerné byrokracie. Proto podporuje koordinovaný postup (viz též odstavec 3.15) a soucasné hodnocení všech cinností, na kterých se Spolecenství rozhodnou merou podílí popr. má podílet prostrednictvím svých podpurných programu. V souvislosti s volbou postupu hodnocení by mela být konzultována Evropská rada pro výzkum.

4.5.4 K otázce 29: **Úcast v mezivládních výzkumných institucích.** Je treba upresnit pojem „úcast“. Clenství v poradních orgánech se zdá úcelné, pri spolufinancování ze strany

---

32 Nicméne: cím inovativnejší (odchylující se od normy) jsou postupy, myšlenky, merítka nebo modely, tím méne je vzájemné hodnocení schopno vždy presného posudku. O to duležitejší je proto nezbytný pluralismus (odstavec 3.14.1) ruzných prístupu a metodik.

33 K podrobnostem o tématu viz nekolik clánku v casopise *Forschung und Lehre* (Výzkum a výuka) nemeckého svazu vysokého školství, sešit 6/07, ISSN, 0945-5604; www.forschung-und-lehre.de.

Spolecenství prirozene i v príslušných dozorcích orgánech. Výslovne se naopak nedoporucuje clenství v prímých výkonných orgánech.

4.6 K otázce 30 a 31: **Otevírání se svetu: mezinárodní spolupráce v oblasti vedy a techniky.** Cíl politiky výzkumu má plnou podporu Výboru. Pokud jde o nástroje, je treba rozlišovat na jedné strane mezi programy, které vyžadují velké prístrojové vybavení jako napr. akcelerátory, zarízení pro jadernou syntézu, satelity, aerodynamické tunely atd., a mezi programy, které jsou rozdeleny mezi nekolik center nebo prístroju, na strane druhé. Melo by se co nejvíce využívat již existujících príkladu a jejich zkušeností, pricemž pri zevšeobecnování existuje nebezpecí, že nebudou zohlednena specifika jednotlivých prípadu. Obecne se Výbor domnívá, že v tomto ohledu již existují platné a funkcní mechanismy resp. precedencní prípady, takže by nemela vznikat potreba dalších nástroju.

4.7 **Obecná pripomínka k položeným otázkám**. Z otázek vzniká dojem, že Komise vždy hledá obecné predpisy, které by pak mely platit pro všechny jednotlivé prípady. Z takového zámeru by mel Výbor velmi vážné obavy (viz též 3.14.1).

4.7.1 **Žádná harmonizace, nýbrž prostor a „zdola nahoru" (bottom-up).** Veškeré snahy o príliš velkou harmonizaci je tedy treba odmítnout. Harmonizace totiž brání tomu, aby byly nejprve empiricky zjišteny osvedcené postupy na základe konkurence ruzných postupu, metod a kulturních prístupu, která je u principu zdola nahoru v zásade možná, a aby se pri tom zároven využilo výhody postupného vývoje. Jen tak bude zrejmé, který postup je zvlášt úspešný, zasluhuje další podporu a muže sloužit za príklad ostatním.

4.7.2 **Existující mechanismy jsou dostatecné.** Již existující mechanismy jak na politické, tak i na programové a projektové úrovni k tomu již poskytují dostatecný a primerený prostor. Další opatrení a predpisy lze v urcitém okamžiku a objemu zavést ci prizpusobit pozdeji, až bude konkrétní dobre oduvodnená potreba.

4.8 **Dosavadní nástroje podpory ze strany Spolecenství a koordinace**. Výbor doporucuje vypracovat všeobecná, jasná a srozumitelná pravidla pro rozlicné nástroje na podporu a koordinaci výzkumu a vývoje ze strany Spolecenství. V tomto ohledu by bylo velmi úcelné, kdyby Komise vypracovala seznam a popis – tzn. jasný návod k použití - **veškerých** nástroju, forem atd. podpory a spolupráce, které má pro cíle VaV k dispozici. Z nej by bylo rovnež zrejmé, zda jejich rostoucí znacné množství ješte vykazuje dostatecne jasné úkoly a dostatek presnosti v delení, a zda jsou pro potenciální uživatele i pro samotné úredníky Komise nadále prehledné a použitelné, nebo zda vyžadují vyjasnující revizi.

V Bruselu dne 24. října 2007

predseda Evropského hospodárského a sociálního výboru	generální tajemník Evropského hospodárského a sociálního výboru
Dimitris DIMITRIADIS	Patrick VENTURINI